

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГІМНАСТИКА З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ

для студентів

спеціальності

014 Середня освіта

освітньо-професійної програми

Фізична культура

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальний відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 1054

Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

«   » 20 23 р.

Київ-2023

Розробник:

Осипенко О.В., викладач циклової комісії фізичного виховання Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Осипенко О.В., викладач циклової комісії фізичного виховання Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії фізичного виховання

Протокол від __.__.20__ р. № __

Робочу програму перевірено

__.__.20__ р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи О.Головчанська (підпис) Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Ок (підпис) Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60
Курс	4
Семестр	7
Кількість змістових модулів за розподілом	1
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	15
Самостійна робота	13
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – поглибити теоретичну та практичну підготовку студентів із гімнастики для здійснення навчального процесу з дітьми шкільного віку в ЗСО.

Завдання предмета:

- набути знання з теорії та методики гімнастики;
- засвоїти техніку гімнастичних вправ, вміти аналізувати отримані результати та виправляти помилки;
- розробити поурочний план та план-конспект уроку з гімнастики в ЗОШ;
- засвоїти методику проведення змагань з гімнастики в ЗОШ, вміти судити різні види гімнастики, знати положення змагань;
- використовувати спеціальну та науково-методичну літературу з питань теорії гімнастики, знати інші джерела інформації та працювати з ними.

Дисципліна «Гімнастика з методикою викладання», як обов'язковий компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

«Гімнастика з методикою викладання»

014 Середня освіта Фізична культура (ОС Фаховий молодший бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності за освітньою програмою		
ЗК-8	Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.	1-7
Фахові компетентності спеціальності		
ФК-1	Здатність застосовувати знання щодо принципів, засобів та методів фізичного виховання, основ навчання рухових дій та методики розвитку рухових якостей.	1-7
ФК-4	Здатність проводити практичні заняття з гімнастики в закладах загальної середньої освіти у відповідності до вимог навчальної програми з фізичної культури.	1-7
ФК-5	Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.	1-7
ФК-15	Здатність добирати і використовувати фізичні вправи на різних етапах навчання видам спорту;	1-7

	доцільно і правильно застосовувати прийоми страховки.	
ФК-18	Здатність застосовувати знання про особливості впливу фізичних навантажень на організм людини у вирішенні практичних тренувальних завдань.	1-7
Програмні результати навчання за освітньою програмою		
ПРН-1	Вміє спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіє фаховою термінологією та дотримується етики ділового спілкування.	1-7
ПРН-6	Здійснює навчання руховим навичкам та сприяє розвитку рухових якостей, застосовуючи різні форми організації занять фізичними вправами.	1-7
ПРН-7	Володіє руховими навичками в базових видах спорту на рівні масових розрядів; вдосконалює руховий арсенал шляхом формування рухових умінь і навичок.	1-7
ПРН-13	Здійснює заходи з підготовки учнів до змагань з видів спорту, організацію й проведення спортивних змагань в умовах ЗЗСО.	1-7
ПРН- 18	Дотримується вимог техніки безпеки, санітарних та гігієнічних норм, правил експлуатації спортивних споруд, здійснює профілактику травматизму.	1-7

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення дисципліни студент буде:

Знати :

- історію розвитку гімнастики і її сучасний стан в Україні;
- класифікацію видів гімнастики, термінологію і характеристики техніки гімнастичних вправ;
- техніку виконання гімнастичних вправ і методика навчання технічним елементам;
- організацію і проведення змагань з гімнастики, правила змагань, особливості суддівства;
- порядок надання першої медичної допомоги у випадку травматичних ситуацій.

Вміти:

- використовувати спеціальну та науково-методичну літературу з питань гімнастики, знати інші джерела інформації та працювати з ними;
- навчити прийомів техніки гімнастичних вправ дітей шкільного віку;
- виділити основні помилки при навчанні технічних елементів;
- організувати та провести змагання із гімнастики в ЗОШ;
- судити змагання із гімнастики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна:		
		Лекції	Практичні	Самостійна робота
Модуль 5. Регулювання навантаження на уроках гімнастики				
Тема 1. Навчально-методична підготовка викладача до занять з гімнастики (теоретична та практична підготовка).	2	2		
Тема 2. Розвиток фізичних якостей засобами гімнастики у школярів.	2	2		
Тема 3. Способи регулювання навантаження на уроках гімнастики.	12	2	4	
Тема 4. Методика навчання страхування та надання допомоги під час виконання гімнастичних вправ.	12		4	
Тема 5. Гімнастика у руховому режимі дня школяра (гімнастика до занять, фізкультурні хвилини та паузи, години здоров'я тощо).	14		6	6
Тема 6. Особливості побудови самостійних занять із гімнастики. Змагання з гімнастики в ЗЗСО.	6	2		7
Тема 7. Врахування вікових особливостей та стану фізичного розвитку школярів під час проведення занять із гімнастики.	8		6	
Модульний контроль	4			
Разом	60	8	20	13

* З урахуванням МКР 4 год.

5. Програма навчальної дисципліни

КУРС IV

Модуль 5. РЕГУЛЮВАННЯ НАВАНТАЖЕННЯ НА УРОКАХ ГІМНАСТИКИ

Тема 1. Навчально-методична підготовка викладача до занять із гімнастики

(теоретична та практична підготовка).

Ключові слова: методика, документи, планування, гімнастика.

Рекомендовані джерела: 14, 15, 16.

Тема 2. Розвиток фізичних якостей засобами гімнастики у школярів.

Ключові слова: розвиток, фізичні якості, вправи, гнучкість, спритність, сила, координаційні здібності, швидкість.

Рекомендовані джерела: 1, 6, 9.

Тема 3. Способи регулювання навантаження на уроках гімнастики.

Ключові слова: навантаження, регулювання, вправи, гімнастика.

Рекомендовані джерела: 2, 4, 6, 7.

Тема 4. Методика навчання страхування та надання допомоги під час виконання гімнастичних вправ.

Ключові слова: методи, засоби, допоміжні засоби, вправи, страхування.

Рекомендовані джерела: 3, 7, 11, 16, 17.

Тема 5. Гімнастика у руховому режимі дня школяра (гімнастика до занять, фізкультурні хвилини та паузи, години здоров'я тощо).

Ключові слова: гімнастика, урок, перерва, здоров'я, пауза.

Рекомендовані джерела: 2, 6, 8, 16.

Тема 6. Особливості побудови самостійних занять з гімнастики. Змагання з гімнастики в ЗЗСО.

Ключові слова: гімнастика, заняття, регулювання, навантаження, засоби, методи.

Рекомендовані джерела: 4, 6, 7, 11, 16.

Тема 7. Врахування вікових особливостей та стану фізичного розвитку школярів під час проведення занять із гімнастики

Ключові слова: фізичний розвиток, особливості, засоби, способи, урок, гімнастика.

Рекомендовані джерела: 4, 6, 8, 16.

№ з/п	Назва теми практичного заняття	Кількість годин
1-2	Способи регулювання навантаження на уроках гімнастики.	4
3-4	Методика навчання страхування та надання допомоги під час виконання гімнастичних вправ.	4
5-7	Гімнастика у руховому режимі дня школяра (гімнастика до занять, фізкультурні хвилини та паузи, години здоров'я тощо).	6
8-10	Врахування вікових особливостей та стану фізичного розвитку школярів під час проведення занять із гімнастики	6
	Всього	20

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Мінімальна кількість балів за одиницю	Модуль 5. РЕГУЛЮВАННЯ НАВАНТАЖЕННЯ НА УРОКАХ ГІМНАСТИКИ	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4
Відвідування практичних занять	1	10	10
Робота на практичному занятті	10	10	100
Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10
Виконання контрольної роботи	25	2	50
Написання ІНДЗ	30	1	30
Разом			204
Максимальна кількість балів за 4 курс -204			
Бали за 3 курс(378 балів)+ бали за 4 курс (204) = 582			
(Розрахунок коефіцієнта – 9,7)			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Зміст самостійної роботи студентів має таку структуру :

1. Опрацювати зміст тем за літературою та іншими джерелами інформації.
2. Відповісти на питання.
3. Виконати завдання
(оцінюється на 5 балів).

Критерії оцінювання:

Кількість балів	Оцінка
5	позначена проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему, виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності, під час аналізу зроблені самостійні висновки; тема розкрита повністю
4	проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно
3	не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу
2	є неточності у викладі матеріалу, відсутні логічна послідовність у судженнях, є недоліки в оформленні
1	тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті роботи

Тематика завдань для самостійної роботи

№ з\п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Гімнастика у руховому режимі дня школяра (гімнастика до занять, фізкультурні хвилини та паузи, години здоров'я тощо).	6	5
2	Особливості побудови самостійних занять із гімнастики.	7	5
	Всього	13	10

6.3 Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться в комбінованій формі.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — іспит.

Умови допуску — 35 і більше балів.

6.5. Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни Курс IV

Разом 60 год., лекції – 8 год., практична робота – 20 год., самостійна робота – 13 год., семестровий контроль – 15 год., модульний контроль – 4 год.

Назва модуля	Кількість балів за модуль	Теми лекцій	Теми практичних робіт	Самостійна робота	ІНДЗ	Види поточного контролю
Регулювання навантаження на уроках гімнастики	204	Навчально-методична підготовка викладача до занять з гімнастики (теоретична та практична підготовка).	Способи регулювання навантаження на уроках гімнастики	10 балів	30 балів	Модульний контроль (50 балів)
		Розвиток фізичних якостей засобами гімнастики у школярів	Методика навчання страхування та надання допомоги під час виконання гімнастичних вправ.			
		Способи регулювання навантаження на уроках гімнастики	Гімнастика у руховому режимі дня школяра (гімнастика до занять, фізкультурні хвилини та паузи, години здоров'я тощо)			
		Особливості побудови та змісту самостійних занять із гімнастики. Змагання з гімнастики в ЗЗСО.	Врахування вікових особливостей та стану фізичного розвитку школярів під час проведення занять із гімнастики.			

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД захистом навчального проекту в аудиторії з використанням сучасних інформаційно-технічних засобів.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Гімнастика із методикою викладання» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності та знань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Структура ІНДЗ:

- вступ – тема, мета, завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування — виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи – вказуються і коротко характеризуються;
- основні результати роботи – подаються результати, презентація з теми, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз;
- висновки;
- список використаної літератури.

Порядок подання та захист ІНДЗ:

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді скріпленого (зшитого) реферату з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання (за об'ємом до 10 арк.) на сторінках формату А4.
2. ІНДЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни та приймає залік, не пізніше ніж за 2 тижні до заліку.
3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (практичному, семінарському) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу з демонстрацією презентації засобами сучасних інтерактивних технологій.
4. Бали за ІНДЗ є обов'язковим компонентом і враховуються при виведенні загальної суми балів з навчального курсу.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	2 балів
2.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	8 балів
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	8 балів
4.	Створення презентації та захист роботи.	8 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, презентація, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел).	4 бали
Разом:		30 балів

Орієнтовна тематика індивідуально-дослідної роботи:

1. Розвиток гімнастики в Україні.
2. Перспективи розвитку гімнастики в Україні.
3. Засоби гімнастики. Характеристика гімнастичних вправ.
4. Методичні особливості гімнастики.
5. Розвиток фізичних якостей у юних гімнастів.
6. Етапи і методи навчання гімнастичним вправам.
7. Дихальна гімнастика.
8. Суддівство та визначення переможців у гімнастичних змаганнях.
9. Значення та місце гімнастики в системі фізичного виховання.
10. Причини травматизму на заняттях з гімнастики та їх попередження.
11. Значення страхування на заняттях гімнастикою.
12. Особливості методики проведення уроків гімнастики з дітьми молодшого, середнього і старшого віку.
13. Методи й прийоми регуляції фізичного навантаження на уроках фізичної культури.
14. Загальні методичні положення: завдання, вибір засобів, щільність занять, вимоги до уроків гімнастики.
15. Підготовча частина занять: завдання, засоби, послідовність вправ, загальні вимоги щодо проведення, методичні прийоми проведення підготовчої частини.
16. Основна частина занять: загальні завдання, засоби, послідовність вправ, загальні вимоги до проведення, методичні прийоми основної частини.
17. Заклучна частина занять: завдання, засоби. Підготовка вчителя до уроку.
18. Розвиток фізичних якостей за допомогою гімнастичних вправ.
19. Організація, зміст і методика проведення гімнастики в режимі навчального дня: гімнастика до заняття, фізкультхвилинка(та ін.)
20. Характеристика рухових здібностей у гімнастиці.
21. Енергозабезпечення рухової діяльності.
22. Методика розвитку швидкості у гімнастиці.
23. Методика розвитку координаційних здібностей у гімнастів.
24. Методи розвитку сили під час гімнастики.
25. Методика розвитку витривалості у гімнастиці.
26. Методика розвитку гнучкості у гімнастів.
27. Виховання постави у школяра засобами гімнастики.
28. Особливості побудови та змісту самостійних занять з гімнастики.
29. Врахування вікових особливостей та стану фізичного розвитку школярів під час проведення занять з гімнастики.
30. Морфо-функціональні особливості учнів молодших, середніх і старших класів, які займаються гімнастикою.

Рекомендовані літературні джерела:

1. Арефьев В. Г. Теорія та методика викладання гімнастики / В. Г. Арефьев, В. Ф. Шегімага, І. А. Терещенко. – Кам'янець-Подільський : ПП «Вид-во «ОПЮМ», 2014. – 288 с.
2. Гонтарук Л. Профілактично-лікувальна гімнастика в школі : навч. посіб./ Л. Гонтарук. – Львів : Львівська політехніка, 2014. – 144 с. – 966-553-093-3.
3. Грабчук Б. Гімнастика. Термінологія, стройові та загальнорозвиваючі вправи: метод. розроб. / Б. Грабчук, О. Шумелда. – [Б. м] : [б. в.], 2013. – 52с.
4. Дейнеко А. Х. Гімнастика та методика викладання : навч. посіб. /А. Х. Дейнеко, М. К. Марченко. – Харків : ХДАФК, 2013. – 166с.
5. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. – К.: Фізична культура та здоров'я, 2015. – 55с.
6. Круцевич Т.Ю. Контроль в фізичному вихованні дітей, підлітків та юнаків / Т. Ю. Круцевич, М. І.Воробйов //Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання та спорту. – Київ: Поліграф- Експрес, 2019– 196 с.
7. Лящук Р.П. Гімнастика. Навчальний посібник (у двох частинах). / Р.П. Лящук, Огнистий А.В. – Тернопіль: ТДПУ, 2018.
8. Огниста К. М. Стройові вправи у фізичному вихованні молодших школярів : навч. посіб. / Огниста К. М. – Тернопіль : Астон, 2016. – 58 с.
9. Петрина Р. Л. Основна гімнастика : навч.-метод. посіб. / Р. Л. Петрина, О. Ю. Бубела. – Львів : [Укр. технології], 2017. – 114 с.
10. Силаєва Н. М. Художня гімнастика / Н. М. Силаєва.
11. Смолевський В.М. Гімнастика – методика викладання: навчальний посібник для інституту фіз. культ./ За ред. В.М.Смолевського. – Київ, 2017. – 336 с.
12. Стройові та загальнорозвиваючі вправи : методичний посібник / укл. П.І. Євстратов. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. – 68 с.
13. Техніка гімнастичних вправ: навч.-метод. посібник / укл. П.І.Євстратов, Я.І.Виклюк, О.Д.Гауряк, С.В.Мединський. - Чернівці: Рута, 2014. - 80 с
14. Черненко О.Є. «Різновиди гімнастики» : навчальний посібник для студентів

факультету фізичного виховання / О. Є. Черненко, Н.Ю. Смірнова, Н.Л. Корж.
–З.:ЗДУ, 2014. – с. 184

15. О.М. Худолій. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: Навчальний посібник. – Х.: ОВС, 2017.
16. О.М. Худолій .Основи методики викладання гімнастики : Навч. посібник. У 2-х томах. – 4-е вид. випр. і доп. / О. М. Худ олій. – Харків : «ОВС», 2018.
17. Ю.М. Салямін. Гімнастична термінологія : навч. посіб. / Ю. М. Салямін, І. А. Терещенко, С. П. Прокопюк, Т. М. Левчук. – К. : Олімп. л-ра, 2017. – 144 с. : іл.

Інтернет-ресурси :

1. <https://www.gymnastics.sport/site/>
2. www.mon.gov.ua
3. www.Ukraine-rg.com.ua
4. www.osvita.ua
5. <https://ugf.org.ua/>
6. <http://noc-ukr.org/>